

V<sup>g</sup>  
6594



*OK*



III 821

Vg  
6594

OK. 212  
INTIMATIO  
JUBILÆI EVAN-  
GELICI

Admandatum Serenissimi  
mi Electoris Saxoniae in toto illo E-  
lectoratu & vicinis provincijs bono cum Deo  
celebrandi, publicata, ab Academia  
VVitebergensi.



VVITEBERGÆ.

Ex officinâ Typographicâ Georgi Kelneri.  
*Prostat apud Paulum Heluvigi-  
um Bibliop.*

ANNO 1617.



Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt  
urn:nbn:de:gbv:3:1-37209-p0003-2



Tibi Cherubim

proclamant,

& Seraphim



In cessabili voce

BIBLIOTHECA  
MONACHENSIS

# RECTOR ET CONSILIUM ACADE- MIÆ VVITEBERGENSIS

Omnibus ac singulis doctrinæ  
cœlestis depositum per ministerium D. Mar-  
tini Lutheri ante hos centum annos Ecclesiæ de-  
mandatum fideliter & sincerè ample-  
ctentibus

*Gratiam, Pacem & Benedictionem à Deo  
Patre, & Domino nostro IESV CHRISTO, in  
SPIRITV SANCTO.*  
P.

**C**onfitemini Domino, & invocate  
nomen ejus: annunciate inter  
gentes opera Domini: Cantate ei  
& psallite: narrate omnia mira-  
bilia ejus: gloriamini in nomine sancto ejus:  
letetur cor quærentium Dominum: querite  
Dominum & potentiam ejus: querite faciem  
ejus semper: mementote mirabilia ejus, quæ  
A 2 fecit,

& Seraphin



993  
fecit, prodigia ejus, & judicia oris ejus. Semen Abraham, servi ejus: filij Jacob electi ejus: ipse Dominus Deus noster, in universa terra judicia ejus. Memor fuit in seculum testamenti sui, verbi quod mandavit in mille generationes.

Hac quasi præconis voce convocavit olim Regius Propheta populum suum, & ad laudandum Dominum Deum invitavit, cum beneficia illa inde ab Abrahami tempore usque ad possessionem terræ Chanaan peculiari hymno recensiturus esset. Eodem præconio nos in præsentia, nomine Serenissimi ac Potentissimi Principis ac Domini, Domini IOHANNIS GEORGII, Ducis Saxoniae, Juliae, Cliviae, Montium, Electoris ac Archimarschalli Romani Imperij, Landgravij Thuringiae, Marchioni Misniae, Burggravij Magdeburgensis, Comitis de Marca & Ravensperg, Domini in Ravenstein &c. Domini nostri clementissimi, vos omnes atque singulos, qui cœlestem illam *παρρησια* Beati Lutheri, fundamento Propheticae & Apostolicae Scripturae fultam, & sanguine martyrum obsignatam, fideliter tuemini, debitâ cum reverentiâ compellamus, appropinquante jam primi illius seculi fine, quo Præpo-  
ten

tentissimus Deus, pro immensa sua misericordia,  
 sana doctrina verbi sui a lordibus & quisquilijs  
 Pontificiae idolomaniae repurgata dilectissimae  
 nostrae Patriae Germaniae restituit, & abhinc ad  
 exteras etiam nationes profeminavit. Quam ratione  
 Ecclesiae Christi sub jugo Antichristi miserrime  
 pressae & lamentabiliter gementi sua restituta est  
 libertas, & inter tot mundi insidias ac hostium furias  
 integro hoc seculo potenter conservata. Quo  
 nomine iam non immerito confitemur Domino,  
 & invocamus nomen eius, annunciamus inter  
 gentes opera eius, cantamus & psallimus ei, nar-  
 rantes omnia mirabilia Domini. Etenim my-  
 steria regis abscondere bonum est, opera autem  
 Domini revelare & confiteri, honorificum. In  
 quem finem & sanctum & religiosum est, *diem*  
*in primis ultimum Octobris*, quo *maxae* *is* ille, &  
 sempiternae benedictionis memoria dignus  
**MARTINUS LUTHERUS**, suis de indulgentijs  
 positionibus, in hoc oppido ad valvas templi A-  
 cademici, quod arci Electorali contiguum est, af-  
 fixis, reformationis operi primam quasi manum  
 ferè aliud agendo, divino tamen ductu, adhibuit,  
 solenniorem habere, precibusque ad Deum &  
 devotis laudum sacrificiis, ut & religiosa com-  
 memorazione beneficiorum, ab eo tempore no-

A 3 bis

bis exhibitorum ad omnem, si qua futura est, posteritatem nobilitare. Verè enim dies ille est dies boni nuncij, si tacuerimus, & noluerimus annunciare, sceleris arguemur. Instaurati sunt, inquit August. lib. 3. de civ. Dei cap. 18. ex auctoritate librorum Sybillinorum ludi seculares, quorum celebritas inter centum annos fuerat instituta, felicioribusque temporibus memoriã negligente perierat. Erant hi ludi Scenici, ait Ludovicus Vives Commentator Augustini, qui in honorem Apollinis & Dianæ exhibebantur. Sed quid nobis cum dæmoniis istis gentilium, aut quid cum ludis Scenicis? Cum Deo nostro, Patre misericordiarum, & cum Filio ejus dilecto, Domino nostro Iesu Christo, capite ac propugnatore Ecclesiæ suæ, nobis est hoc negotij, non in scenis ac theatris Poetarum, sed in cœtu sanctorum, confitentium nomen Domini. Indignum tamen ordine, indignum professione nostrâ esset, gentiles illos res suorum deastrorum tractare tantâ diligentiane magis dicam an superstitione; & nos in mirabilibus Dei nostri tam extremè esse oscitantes, ut ne quidem semel in seculo majori cum solennitate memoriam eorum repetamus! Certet potius cum superstitione ipsorum nostra devotio, nec ulla temporum  
feliciter



felicitas tanta sit, quâ memoria ista pereat, Quan-  
 tâ cum festiuitate, gaudio ac tripudio celebra-  
 runt Iudæi dies Mardochoaicos, ut in secundo lib.  
 Macch. appellantur, h. e. dies Phurim, in memo-  
 riam præsentis beneficij divini, quo libertatem  
 religionis receperunt, liberati ab excidio, quod  
 Hamanus ipsis, projectione Phurim, hoc est, sor-  
 tium, destinaverat? Erant hi dies decimus quar-  
 tus & decimus quintus mensis Adar, de quibus  
 scriptum est Esther 9, 28. Isti sunt dies, quos nulla  
 unquam delebit oblivio, & per singulas genera-  
 tiones cunctæ in toto orbe provinciæ celebra-  
 bunt: nec est ulla civitas, in qua dies Phurim, id  
 est, sortium non observentur à Iudæis, & ab eo-  
 rum progenie, quæ his ceremonijs obligata est.  
 Non minori cum lætitiâ transegerunt quotan-  
 nis decimum tertium diem ejusdem mensis, cum  
 à tyrannide Nicanoris, qui manum suam contra  
 templum Domini extenderat, liberati essent: ubi  
 omnes communi consilio decreverunt, nullo  
 modo diem istum absque celebritate præterire 2.  
 Macchab. 15, 36. Et quis, nisi apertus veritatis ho-  
 stis nostrum nobis gaudium invideat, quod De-  
 us in corda nostra effundit, appropinquante jam  
 die illo seculari ultimi Octobris, qui, ut Sybillinis  
 verbis utamur, *εις ἑτῶν ἑκατόνδεκα κύκλον ὀδύων*, primus  
 est



177  
est suspendæ illius liberationis ex regno Anti-  
christi, in quo abominabili nundinatione indul-  
gentiariâ quasi sortes projectæ sunt in perniciem  
animarum: in qua Romani istius Nicanoris sce-  
lerata manus, quam contra Domini templum e-  
rexerat, ἐπ' αὐτοφώρῳ deprehensa, & ex justo Dei ju-  
dicio ancipiti gladio verbi divini per ministeriū  
Beati Lutheri amputata, linguaq; ejus contra  
Deum Deorum blasphema loquens, præcisa, &  
in æternam rei memoriam ad templum Domini  
calamis sanctorum Dei hominum suspena fuit.  
O felicem illum diem, & sanctâ semper memoriâ  
dignum! quo Romana ista Iericho decretis Pon-  
tificum clausa, & potentia principum terræ mu-  
nita, non externa aliqua vi, sed buccinis Iubilæi,  
h. e. doctrinâ Evangelij de gratuita peccatorum  
indulgentiâ propter solum Christi meritum im-  
petrandâ corruit, suiq; contemptū nullo unquam  
tempore finiendum, in meliore Germaniæ parte  
multisq; aliis regnis ac provinciis, reliquit. Victo-  
riam tam præclarâ jam pridem multi magni no-  
minis Imperatores atque Principes minati sunt,  
quemadmodum prædictum fuit, contra Anti-  
christum præliaturū regem Austri, & quasi tem-  
pestatē venturū cōtra ipsum regem Aquilonis,  
in curribus, equitibus & classe magna. Sed & hoc  
prædi-

prædictum est, Antichristum vim istam omnem  
 superaturum, & ingressurum terras, easq; contritu-  
 rum, & pertransiturum etiam usq; in terram glo-  
 riosam Daniel 11, 40. Non enim vi externâ, sed  
 spiritalibus armis debellari debebat regnū An-  
 tichristi, & spiritu oris Christi interficiendus erat  
 filius perditionis 2. Thess. 2, 8. Nam ut Angelus  
 ad Prophetam loquitur, fama eum turbabit ab o-  
 riente, & ab Aquilone Dan. 11, 44. fama nimirum  
 præclara de Christo, qui neque auro, neq; argen-  
 to, sed pretioso suo sanguine indulgentiam seu  
 redemptionem à vanâ conversatione nostrâ nobis  
 adquisivit. Quæ fama jam olim quidem ex ori-  
 entalibus Ecclesiis Græcorum prodijt, quæ sem-  
 per dominatui Papæ Romani, & exinde decretis  
 etiam ejusdem in rebus fidei animosè restiterat:  
 longè verò clarior fama Papam superiori seculo  
 terruit, cùm ad Aquilonem, h. e. in Germania  
 nostra, & nominatim in hac **V**itebergâ buccina  
 lubilæi Evangelici de gratuitâ remissione pecca-  
 torū cōtra indulgentias Papales insonaret. Tunc  
 ceciderunt muri Romani Ierichuntis: tunc op-  
 probrium fuit multis populis meretrix illa, cum  
 qua scortati sunt reges terræ, & quæ vino iræ for-  
 nicationis suæ potavit omnes gentes: tunc Ange-  
 lus ille per medium cœli volavit, habens Evange-  
 lium

B lium



lium æternum, ut evangelizaret sedentibus super  
terram, & super omnem gentem, & tribum, & lin-  
guam, & populum. Hujus sanè rei tam admi-  
randæ ac divinæ memoria festivâ solennitate, ad-  
eoque planè jubileo Ecclesiastico digna est, in quo  
non theatralis quædam pompa, nec sumtuum  
magnificentia; sed religiosa mentis devotio, san-  
cta animi pietas, & indefessum Deo & posteritati  
gratificandi studium primas teneat. Rideant hoc  
institutum nostrum Papæ satellites Iesuitæ cum  
omni suo clero, struant insidias, excogitēt dolos,  
fabricent machinas, quibus sanctam hanc festi-  
vitatem interturbent, & ex jubileo nostro Ejule-  
um faciant; sed & Dominus Deus noster, qui in  
cœlis habitat, ridebit eos: qui sedet super Che-  
rubim, manifestabit se coram Ephraim, Benja-  
min & Manasse: excitabit potentiam suam, veni-  
et & salvos faciet nos: qui vineam suam planta-  
vit inter nos, eamque toto hoc seculo conserva-  
vit, is & deinceps veniet, & visitabit eam, nec com-  
mittet, ut eam prorsus devastent apri; modò nos  
quoque preces jungamus, & communibus  
votis atque studijs salutem Ecclesiæ sedulò quæ-  
ramus; certè aderit nobis Dominus, non derelin-  
quet pusillum gregem suū, sed erit murus igneus  
in circuitu nostri, robur atq; fortitudo in medio  
nostrū, ut cōfundatur omnes inimici, & pereant,  
qui gloriā Dei ac gaudiū piorū impedire annitū.

tur. In hunc finē Serenissimus ac potentissimus  
 Elector ac Dominus Noster clementissimus pro  
 sua pietate ultimū diē Octobris, quo seculū Re-  
 formationis Evangelicæ primū claudimus, unā  
 cū sequentibus diebus huic rei peculiari Rescri-  
 pto ita destinavit, ut in honorē Sacrosanctæ Tri-  
 nitatis, in nostrū & totius posteritatis emolumentū  
 in toto hoc Electoratu solenni festivitate celebra-  
 rentur, & hac occasione in scholis & templis  
 reperatur, quā miserabilis fuerit Ecclesiæ facies  
 ante Beati Lutheri tēpora, quā felici cū successu  
 per ministeriū Lutheri ea emaculata fuerit, & quā  
 potēter inter tot furores mundi puritas verbi di-  
 vini apud nos hætenus custodita. Quæ certè tan-  
 ta sunt omninò beneficia, quæ nullo unquā tem-  
 pore oblivione deleri debent, & hoc inprimis an-  
 nuo recurſu argumēta dicendi in omni orationis  
 genere uberrima, materiā quoq; precādi amplis-  
 simā suppeditare possunt. Quod piū institutū, ut  
 non tantū harū regionū incolis, sed & exteris in-  
 notesceret, Serenissima ejus Celsitudo operæ pre-  
 tiū judicavit. Etsi enim non dubitat, quin omnes  
 ex Antichristiani regni tenebris erepti hoc inpri-  
 mis tempore immensum illud Dei beneficium  
 etiam nemine monente accuratè ponderaturi  
 sint: piū tamen & æquū existimavit, ut, cum in  
 hoc Electoratu Saxonico, Deo ita providente, pri-  
 mū omniū jubar illud lucis divinæ splendesce-

er  
n  
i  
d  
o  
B  
n-  
ti  
c  
m  
s,  
ti-  
e  
in  
e  
a  
ni  
ca  
a  
m  
os  
us  
æ-  
n-  
us  
io  
nt,  
ū



& repurgata religio caput extollere cœperit, ipse quoque tanquam harum regionum Dominus legitimus, præclaro pietatis exemplo facem præluceret, etiam hoc nomine grati in Deum animi pro singulari isto beneficio regionibus hisce collato, indicium præbens omnium piorum laude dignissimum. Hoc nimirum est cum Imperatore Theodosio magis de statu Ecclesiarum, quàm de proprijs periculis angi: hoc est cum Constantino, se conservum Episcoporum profiteri. Nam cum eorum imprimis, qui sacris præfecti sunt, proprium munus sit, tanti beneficij magnitudinẽ expẽdere, aliosq; ut expendant, hortari: ecce tibi! Noster Serenissimus, tanquam extra templum Episcopus constitutus ( ut Constantinus apud Eusebium loquitur ) primum omnium se ijs, qui intra templũ sacris operantur, quasi *νομοάρχων* sistit, singulari & accuratã Instructione præscribens, quibus ritibus festivitatem hanc Iubilæam in omnibus suis provincijs instituendam iudicet, ut nostra erga Deum pietas & devotio acuatur, & ad seriam beneficiorum Dei, quæ *πίονι*, quod ajunt, *μέγαν* hoc toto seculo in Ecclesiam suam effudit, considerationem nobiscum multi alij exstimulentur. Instructio illa alibi legitur integra: nos summa tantũ rei vestigia legemus: Principiò

Trige-

409

Trigesimum Octobris diem profestum, & se-  
quens triduum integrum à XXXI. Octobris  
ad II. Novembris usque, solenne & festivum  
esse voluit, instar aliorum majorum festorū,  
tractationi rerum sacrarum in solidum desti-  
natum: cujus solennitas XXVI. Octobris, qua  
erit Dominica XIX. post Trinit. Ecclesia pu-  
blicè indicabitur. Singulis diebus illius tri-  
dui binae habebuntur conciones: feriā primā  
manè ex cap. XII. Danielis; vesperi ex Psal.  
LXXVI. juxta numerum Hebraeorum. Feriā  
secundā manè ex Apoc. cap. 14. versiculus sex-  
tus usq; ad decimum tertium, vesperi Psal-  
mus LXXXVII. Feriā tertiā, vel ordina-  
riæ Evangelij & Epistolæ Pericopæ, vel Psal-  
mus XLVI. aut XLIX, aut similis aliquis  
textus pro concione tractabitur; & hoc pacto  
precibus & meditatione mysteriorum divi-  
norum totum illud triduum in hisce regioni-  
bus, volente Domino, consumetur. Sequen-  
tes dies in Academijs relictī sunt disputatio-  
nibus & orationibus solennibus, quibus & hor-  
renda

B 3

renda

renda illa tenebra sub Papatu depingan-  
tur, & lux è tenebris resplendescens in divino  
illo Reformationis opere ostendatur, & quàm  
varijs ac periculosis omninò fluctibus navi-  
cula Christi hoc integro seculo circumagitata  
fuerit, indicetur, Deoq; pro tam potenti con-  
servatione & admiranda amplificatione  
Ecclesie gratias agantur.

Quod ergo felix atque faustum, totiq; Rei-  
publicæ Christianæ salutare sit, vobis omnibus  
atque singulis, quos pietas in Deum, reverentia in  
verbum ejus, observantia in magistratum, amor  
denique propriæ salutis devotos gratosque red-  
dere potest, hæc solennis festivitas Iubilæi Evan-  
gelici indicta esto. Agite vos, ô nostri, lætamini in  
Domino, exultate justi, jubilate Deo: Psalmum  
dicite nomini ejus, date gloriam laudi ejus, quia,  
ut hæc de suo nobis largiatur in re simili Grego-  
rius, Granum frumenti mortuum cadens in ter-  
ram multum fructum attulit, ne solum regnaret  
in cælo, cujus morte vivimus, cujus infirmitate  
roboramur, cujus passione à passione eripimur,  
cujus amore fratres quærimus, quos ignoraba-  
mus, cujus munere, quos nesciētes quærebamus,  
invenimus. Et quis narrare sufficiat, quanta hîc

læti.



405

læticia in omnium piorum cordibus exoriatur, quod tot populi, operante omnipotentis Dei gratiâ, expulsis errorum tenebris, sanctæ fidei luce perfusi sunt, quod mente & devotione integerrimâ calcant idola, quibus prius velano tumore subjacebant, quod omnipotenti Deo puro corde substernuntur, quod à pravi operis lapsibus sanctæ prædicationis regulis ligantur, quod præceptis divinis animo subjacent, & intellectu sublevantur, quod usq; ad terram se humiliant, ne mente jaceant in terra? Cujus hoc opus est, nisi ejus, qui ait: Pater meus usque nunc operatur, & ego operor? Qui ut mundum ostenderet non sapientiâ hominum, sed suâ se virtute convertere, prædicatores suos, quos in mundum misit, sine literis eligit, hoc etiam modo faciens, quia in Germanorum gente per infirmum Monachum MARTINUM LUTHERUM & fideles ejus *συμύσας* mysteria sua operari dignatus est. Sed de his & similibus plura suppeditabit instans FESTIVITAS JUBILÆA, pro cujus felicissimo exortu, ut omnes veræ pietatis, divinæ veritatis, salutisq; suæ amantes seriis animi suspiriis ad Deum ingemiscant, eamq; devotâ cum reverentiâ celebrent, per vulnera Iesu Christi, per roseû ejus sanguinẽ, per propriam deniq; cujusq; salutẽ obtestamur.

Ita

Ita benedicetur Deus Pater in nobis, glorificabitur Filius Dei, & honorabitur Spiritus sanctus; cui uni vero Deo sit honor, gloria & imperium in infinitas seculorum æternitates. Amen.

PP. VVITEBERGÆ, sub Reçtoratu BARTHOLOMÆI REVSNERI Vratislaviensis Silesij, U. J. D. & primariæ Iudiciorum materiæ Professoris publici, Juridicæ Facultatis Ordinarij & Senioris, Dominicâ XII, à Festo SS. Trinit. quæ erat 7. Septemb. stylo Iuliano, ANNO CHRISTI SALVATORIS M. DC. XVII.





ULB Halle 3  
004 965 981





*Op. 212*

*ok*  
JV

Ad  
mi F  
lector

Ex  
Pr

III 821

V  
g  
6594

N-

Missi-  
llo E-  
um Deo

ALLE  
SAALE

neri.  
191-

